

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: فی الأذان والإقامة.

بجثمان در اذان و اقامه بود، مطلبی که باید به آن توجه داشته باشیم در مورد کیفیت و فصول هر کدام از اذان و اقامه می باشد، هم صاحب عروه و هم شهید در لمعه فصول اذان را بیان کرده اند، بین ما و عامه در مورد فصول اذان و اقامه اختلاف نظر وجود دارد.

صاحب عروه اینطور فرموده: «وفصول الأذان ثمانية عشر: الله أكبر، أربع مرات وأشهد أن لا إله إلا الله، وأشهد أن محمداً رسول الله، وحي على الصلاة، وحي على الفلاح، وحي على خير العمل، والله أكبر، ولا إله إلا الله، كل واحد مرتان.

وفصول الإقامة سبعة عشر: الله أكبر، في أولها مرتان، ويزيد بعد حي على خير العمل: قد قامت الصلاة مرتين، وينقص من لا إله إلا الله في آخرها مرة^۱.

بحث دیگری که در اینجا وجو دارد این است که آیا می توان چیزی به این فصول اذان و اقامه اضافه کرد یا نه؟ در اینجا اختلاف نظر وجود دارد، مثلاً شیخ صدوق علیه الرحمة فرموده اضافه کردن "أشهد أن علياً ولي الله" صحیح نیست و بدعت است و خیلی هم بر این مطلب پافشاری کرده ولی فقهاء بعدی در برابر ایشان موضع دارند و کلام ایشان را قبول نکرده اند.

ما اولاً باید خود بدعت را معنا کنیم به این بیان که آیا بدعت یعنی ادخال ما لیس من الدین فی الدین؟ یا اینکه بدعت یعنی ادخال مالک يعلم أنه من الدین فی

الدین؟ استاد بزرگوار ما مرحوم آیت الله العظمی بروجردی اعلی الله مقامه در درسشان مفصل این بحث را مطرح کردند، ایشان فرمودند ادخال ما لیس من الدین فی الدین بدعت می باشد و در قران نیز ذکر شده: "قُلْ اللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ"^۲ یعنی تا اذن از طرف خداوند متعال نباشد افترا می باشد.

حالا ما می خواهیم ببینیم آیا شهادت به ولایت در اذان و اقامه جائز است یا نه؟ به عبارت دیگر آیا اذان و اقامه که از جانب خداوند متعال آورده شده نسبت به شهادت به ولایت ساکت است یا اینکه تأکید شده به عدم ذکر آن در اذان و اقامه؟ فقهاء ما در اینجا دو دسته شده اند؛ عده ای فرموده اند مسکوت گذاشته شده و راه بسته نشده لذا گفتن آن در اذان و اقامه با قصد عدم ورود و با قصد قربت اشکالی ندارد ولی عده ای دیگر من جمله شیخ صدوق خیلی محکم فرمودند ذکر آن بدعت است و نباید گفته شود.

بعضی از فقهاء ما فرمودند الان گفتن شهادت به ولایت در اذان و اقامه به عنوان شعار شیعه می باشد و ما شیعیان باید شعار خودمان را حفظ کنیم مثلاً الان شما اگر به شهری یا کشوری وارد شوید و در اذان شهادت به ولایت گفته شود سریع می فهمید که شیعه هستند و اگر گفته نشود می فهمید سنی می باشند.

شیخ طوسی در مبسوط و خلاف و همچنین علامه در معتبر و منتهی نیز اشکالی بر گفتن شهادت به ولایت در اذان و اقامه نگرفته اند.

بقیه بحث بماند برای فردا ان شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمین و صلی الله

علی محمد و آله الطاهیرین

^۱ العروة الوثقی، سید محمد کاظم یزدی، ج ۲، ص ۴۱۲، طبع جماعة المدرسین.

^۲ سوره یونس، آیه ۵۹.